

GASILSKO DRUŠTVO CERKVENJAK JE PRAZNOVALO

Naraščanje osebnih dohodkov na račun skladov

Razprave in sklepe raznih forumov nekateri naši kolektivi premalo upoštevajo. Tako še vedno ne upoštevamo osnovnih načel pri sestavi pravilnikov o delitvi čistega dohodka na sklade delovne organizacije in osebne dohodka. Namesto načina dobrega gospodarjenja, čestokrat uveljavljamo načela slabega načina gospodarjenja, saj hočemo imeti večje osebne dohodka, kot pa si jih dejansko zaslužimo. Nekatera podjetja v naši občini bodo v letošnjem letu ustvarila manjša sredstva za sklade kot v preteklem letu, osebne dohodka pa povečujejo neodvisno od proizvodnje in storilnosti dela. To velja za skoraj vse delovne organizacije v naši občini razen nekaterih izjem. Slabosti na tem področju so odraz pomanjkanja strokovnega kadra v nekaterih naših delovnih organizacijah. Kljub temu, da nekateri delovni kolektivi povečujejo celotni dohodek, pa narašča dohodek in čisti dohodek mnogo počasneje kot celotni dohodek. Dejstvo je, da so v nekaterih naših delovnih organizacijah stroški osnovnim surovinam znatno porasli, prav tako pa je v večini naših delovnih organizacij tudi zelo pomanjkljiva organizacija dela, ki še močneje vpliva na povečanje stroškov poslovanja. Delovne organizacije pa nimajo dovolj strokovnega kadra, da bi lahko te stvari pravočasno analizirale in bi tako organi upravljanja lahko pravočasno podvzeli potrebne ukrepe. V nekaterih delovnih organizacijah se posamezni vodilni ljudje celo bojijo strokovnega kadra iz najrazličnejših razlogov. Gospodarska situacija narekuje potrebo, da storimo vse, kar je v naših možnostih za dosego čimboljših uspehov.

Ugodna razmerja v svojih pravilnikih je postavilo Kmetijsko gospodarstvo Selce. To razmerje v korist skladov je ugodnejše, kot je bilo v preteklem letu. Osnovna delitev v tem podjetju je določena v razmerju 85 : 15 v korist osebnih dohodkov. Podjetje deli celotni dohodek v okviru ekonomskih enot, ki v procentualnem razmerju krijejo osebne dohodka in stroške skupnih služb. Iz pravilnika in dokumentacije izhaja, da kolektiv res gospodari po načelih dobrega gospodarja, saj se razmerje med skladi in osebnimi dohodki vsako leto izboljšuje v korist skladov. Kmetijsko gospodarstvo Selce je tudi eno izmed redkih, ki je faktor za izračun osebnih dohodkov določilo višje od 1. Čim višji je faktor pri izračunu osebnih dohodkov, tem manjši del čistega dohodka odpade na osebne dohodka. Kolektiv se je za tak faktor odločil zaradi tega, ker ne razpolaga z dovoljnimi skladi. (Nadaljevanje na 2. strani)

30 let v službi ljudstva

V nedeljo 14. avgusta so cerkvenjaški gasilci privedli lepo slovesnost ob 30 letnici obstoja svojega društva. Lepo vreme je praznično vzdušje še povzdignilo. Kmalu po 12. uri so se začele zbirati pred zadruženim domom skupine gasilcev in domačinov, ki so z zanimanjem čakale na začetek slovesnosti. Na gasilskem domu in v zadruženem domu so v lahmem vetru plapolale zastave. Vse je bilo praznično razpoloženo. Domača gasilska godba pa je kar naprej igrala poskočne pesmi in vabila okoličane k slovesnosti.

Okrog 14. ure so prišli tudi prvi gostje, med njimi predsednik

zdravil vse navzoče. Za njim je povzel besedo član občinske gasilske zveze in odbornik matičnega društva Rihard Tušak, ki je med drugim dejal, da se Cerkvenjačani ob tem pomembnem gasilskem prazniku spominjajo tudi dni na začetek naše ljudske vstaje in da skupaj praznujejo občinski praznik, to je dan, ko je bil v lenarški občini ustanovljen prvi odbor OF. Dejal je tudi, da se na ta dan spominjajo vseh padlih za svobodo, med katerimi so bili tudi gasilci. Tovariš Tušak je poudaril, da društvo nima zapiskov o delovanju pred 30 leti, razpolaga le z nekaj skopimi podatki, ki pa zgovorno

so še govorili predsednik občinske gasilske zveze in predsednik občinskega odbora SZDL.

(Nadaljevanje na 2. strani)

Gostje na svečanosti v Cerkvjenjaku med branjem poročila Riharda Tušaka (Foto T. Štefanec)

občinske gasilske zveze Alfred Pirher in predsednik občinskega odbora SZDL Franc Muršec. Pozneje sta še prispela sekretar občinskega komiteja ZKS Ernest Šmid in predsednik občinskega ljudskega odbora Edo Zorko. Slovesnost v počastitev 30. letnice gasilskega društva Cerkvjenjak je začel predsednik društva, ki je po-

govorijo o naglem napredku društva in o tehnični opremljenosti. Od skromnih začetkov so cerkvenjaški gasilci tako napredovali, da so že zgradili svoj dom, kupili avtomobil in nabavili še drugo opremo, ki je gasilstvu potrebna. Društvo je danes sodobno opremljeno, za kar ima veliko zaslug tudi naša družbena skupnost. Na slavnosti

Skupina gasilcev pred začetkom glavne proslave ob 30. letnici Gasilskega društva Cerkvjenjak (Foto T. Štefanec)

doma
in po **svetu**

Letošnje zasedanje Generalne skupščine ni prineslo takih viharjih razprav in dramatičnih zapletov, kot pred leti, ko so se v New Yorku zbrali skoraj vsi predsedniki vlad. Splošna razprava je nakazala štiri probleme, o katerih bodo razpravljali še v odborih: razorožitev, vprašanje enakopravnosti pri trgovanju in gospodarskem razvoju, dekolonizaciji in reorganizacija OZN. Niti eden teh problemov ni nov, značilno pa je, da se okoli teh problemov sučejo vsi spopadi med Vzhodom in Zahodom.

Da je bila letošnja splošna razprava v New Yorku tako medla, je predvsem vzrok v neurejenih odnosih znotraj samih blokov. Trenja med evropskimi državami, dokončna osvoboditev Alžira, nemirna bodoča pregraja v Jemenu, oboženi spopadi na kitajsko-indijski meji in končno ponovno oživiljanje kongoške igre s dohodki, ki so onemogočili, da bi bila splošna razprava lahko konstruktivna.

Kot smo pričakovali, so napečnosti v času splošne razprave popustile in le jemenska revolucija je predramila svet iz običajne jesenske diplomatske zgovornosti.

Ceprav je Jemen kot država, posebno pa kot gospodarska enota v svetovnem dogajanju le majhna, zaostala, na plemene razdeljena in od muslimanizma sfanatizirana dežela, je njen strateški položaj na koncu Saudskega polotoka in ob prehodu v Rdeče morje zelo pomemben. Poleg tega je važno še to, da je prišlo do prebujenja v eni najbolj zaostalih dežel in zato nas ne bo smelo presenetiti, če bomo slišali odmev jemenske revolucije tudi v ostalih dveh zaostalih arabskih državah — v Saudovi Arabiji in v Jordanu. Tudi ta jemenska revolucija je prispevek k splošemu svetovnemu prebujanju narodov in k odpravljanju neenakopravnih odnosov ter imperialističnega razdeljevanja sveta. Prav zato je zanimanje sveta za revolucijo tako veliko.

Doma pri nas smo začeli s proučevanjem ustave. Sedaj čakamo še na republiško ustavo, ki jo bodo kot osnutek sprejeli v prihodnjih dneh. Nato bodo občine pripravile svoje statute in enotnost naše ustavnosti bo dobila svojo osnovo.

Naraščanje osebnih dohodkov na račun skladov

(Nadaljevanje s 1. strani)

to je faktor v primerjavi z letom 1961 povečan za 2,04 %.

Kmetijska zadruga Lenart se je v celoti ravnala po navodilih Zveznega izvršnega sveta in Zvezne komisije za izvajanje predpisov o delitvi čistega dohodka in osebnih dohodkov. Dobljeni izračun osebni dohodkov so v skladu z omenjenimi navodili, vendar pa osebni dohodki naraščajo precej hitreje kot narašča proizvodnja in storilnost dela. Poleg tega pa je porast osebnih dohodkov v tej delovni organizaciji linearen in ni v skladu z našimi splošnimi načeli nagrajevanja, da je potrebno razmerja v osebnih dohodkih zmanjševati. Sindikalne podružnice pri vsem tem niso opravile svoje dolžnosti, temveč so se zadovoljile in osvojile tisto, kar jim je bilo predloženo. Razumljivo, da v vodstvih sindikalnih podružnic v večini primerov tudi nimamo dovolj sposobnega kadra, ki bi bil v stanju te stvari podrobno proučiti in jih pravilno objasniti slehernemu članu kolektiva. Dejstvo je, da bomo morali v bodoče pri izbiri vodstev za sindikalne podružnice temeljiteje razmisliti ali gre samo za to, da izvolimo vodstvo sindikalne podružnice ali pa za to, da bomo izvolili tako vodstvo, v katerem bodo ljudje s takimi strokovnimi, političnimi in moralnimi kvalifikacijami, da bodo sposobni organizirati člane sindikalne podružnice za vsako akcijo na tem ali onem področju.

Občinski sindikalni svet je mnenja, da bodo morale sindikalne podružnice skupaj s samoupravnimi organi delovnih organizacij

posvetiti vso pozornost pripombam občinske komisije za izvajanje predpisov o delitvi čistega dohodka in nepravilnosti odpraviti. M. K.

Razprava o ustavi in občinskem statutu

V petek 12. oktobra je bilo posvetovanje o novi zvezni ustavi in o občinskem statutu. Posvetovanja so se udeležili člani občinskega odbora SZDL, občinskega komiteja ZKS, občinskega sindikalnega sveta in občinskega komiteja LMS. Poleg tega pa so bili še navzoči predsedniki in sekretarji KO SZDL ter sekretarji osnovnih organizacij Zveze komunistov.

O načelih nove zvezne ustave je uvodoma spregovoril zastopnik okrajnega odbora SZDL Marjbor Marjan Sedej. O načelih občinskega statuta pa je govoril predsednik občine Edo Zorko.

V razpravi, ki je sledila izvajanjem, je bilo največ govora o pristojnostih zveznih zborov ljudske skupščine, o načinu volitev poslancev zveznih zborov, o vlogi zborov narodov. Poleg tega je bilo tudi govora o pravicah, ki izvirajo iz ustave glede šolanja. V zvezi z občinskim statutom se ni nihče prijavil k razpravi. Na posvetovanju so se tudi pogovorili, kako bodo tolmačili ustavo in statut na terenu in v delovnih organizacijah.

Kako se bo odvijala razprava o zvezni in republiški ustavi ter občinskem statutu

Na sestanku političnega aktiva občine Lenart so sklenili, da je potrebno slehernega občana seznaniti z novo zvezno in republiško ustavo ter z občinskim statutom. Zato bo do 21. oktobra zaključena razprava po krajevnih političnih aktivih, medtem ko bo o osnutku občinskega statuta razširjena seja občinskega odbora SZDL. Od 29. oktobra do 25. no-

vembra pa bodo razgovori z občani po vaseh o zvezni in republiški ustavi ter o občinskem statutu. O slednjem se bo podrobneje na terenu razpravljalo še pozneje. tt

30 let v službi ljudstva

(Nadaljevanje s 1. strani)

Sledila je povorka, v kateri so se zvrstili gasilci iz Cerkvenjaka, Lenarta, Gradišča, Voličine in od drugod. Po povorki so navzoča društva pripravila izredno uspešno gasilski manever. Vodo so črpali iz 300 metrov oddaljenih bazenov, ki so v gozdu pod zadružnim domom. Z gašenjem »požara« so začeli v kratkih 10 minutah, kar je zares rezultat velike spretnosti gasilcev, posebej še, ker je bilo potrebno vodo črpati po precejšnji strmini.

Slovesnost v počastitev 30. letnice gasilskega društva Cerkvenjak so začeli že v soboto, ko so na domačem pokopališču položili vence na grobove umrlih članov.

Po slavnosti se je staro in mlado zgrnilo v zadružni dom, kjer so rajali pozno v noč ob zvokih domače gasilske godbe in pristni kapljici.

POZIV

Na podlagi 60. in 92. člena Zakona o narodni obrambi (Uradni list FLRJ šte. 30/55 poziva Oddelek za narodno obrambo Občinskega LO Lenart vse mladince moške, ki so rojeni v letu 1946, da se do 10. novembra 1962. leta javijo v svojih krajevnih uradih zaradi ureditve vojaških zadev. Javiti se je treba osebno, le v izjemnih primerih zaradičasne odsotnosti, so to dolžni storiti starši oziroma njihovi svojci.

Javiti se morajo vsi moški letnika 1946 neglede na to ali stanujejo stalno ali začasno na območju občine Lenart. Javiti se morajo tudi mladinci, ki se šolajo ali delajo izven področja občine, imajo pa starše na področju občine Lenart.

Prijava je obvezna!

Zoper one, ki prijave v roku ne bodo izvršili, se bo postopalo po kazenskih določilih 146. člena Zakona o narodni obrambi.

**Iz pisarne
oddelka za narodno obrambo**

IZVLEČEK IZ OSNUTKA USTAVE FEDERATIVNE SOCIALI-

Svoboščine, pravice in

Osnutek ustave FSRJ določa v poglavju »Svoboščine, pravice in dolžnosti človeka in občana«, da je protiuustavna in kazniva vsaka samovolja, s katero se krši ali omejuje človekova pravica, neglede na to, kdo stori. Nihče ne sme uporabljati proti človeku sile ali omejevati njegovih pravic razen v primeru in v postopku, ki jih v skladu s to ustavo določa zakon. Protiuustaven in kazniv je vsak nezakonit odvzem prostosti. V kazenskem postopku sme biti obdolženec priprt in obdržan v priporu samo, če je to v zakonu določeno zaradi samega kazenskega postopka ali zaradi varnosti občanov. Pripor odreja sodišče; samo izjemoma v primerih, ki jih določa zakon, smejo odrediti pripor z zakonom pooblaščenim upravnimi organi, vendar najdalj za 3 dni. Osnutek določa, da sme pripor po odločbi sodišča prve stopnje trajati najdalj 3 mesece, izjemoma pa se sme v primerih, ki jih določa zakon, z odločbo vrhovnega sodišča podaljšati največ še za 6 mesecev. Če do izteka teh rokov ni vložena obtožnica, se obdolženec izpusti. O priporu mora

biti izdana obrazložena pismena odločba, ki jo je treba ob odvzemu prostosti ali najkasneje v 24 urah od odvzema prostosti naznaniti tistemu, na katerega se nanaša. Osnutek FSRJ določa, da mora sodišče ob pritožbi zoper odločbo o priporu odločiti takoj, najkasneje pa v 48 urah. Nihče ne sme biti kaznovan za dejanje, za katero ni zakon ali na zakonu temelječ predpis prej, preden je bilo storjeno, določil da je kaznivo in zanj predpisal kazen. Kazniva dejanja in kazni zanje se smejo določati samo z zakonom. Gospodarski prestopki in kazni zanje se smejo določati z zakonom ali z uredbo na podlagi zakona. Osnutek določa, da se smejo izrekat kazni ali drugi ukrepi za storjeno kaznivo dejanje ali storjeni gospodarski prestopek samo z odločbo, ki jo izda pristojno sodišče v prestopku, predpisanem z zakonom. Upravni organi smejo izrekat kazni in varstvene ukrepe samo za prekrške in sicer ob pogojih in v mejah, ki jih določa zakon. Nihče ne velja za krivega, dokler ni njegova kazenska odgovornost za storjeno kaznivo dejanje ugotovljena s pravočasno

sodbo. Zajamčeno je spoštovanje človekove osebnosti in človekovega dostojanstva v kazenskem postopku in v postopku za izvršitev kazni.

Osnutek določa, da ne sme biti obsojen za kaznivo dejanje nihče, ki je dosegljiv sodišču ali drugemu za postopek pristojnemu organu za kaznivo dejanje, če ni bil po zakonu zaslišan ali mu ni bila dana možnost obrambe. Obdolženec ima pravico, vzeti si med kazenskim postopkom zagovornika in če mu v skladu z zakonom omogočata obramba in varnost obdolženčevih pravic. Kdor je bil neopravičeno obsojen na kazen za kaznivo dejanje ali mu je bila nezakonito vzeta prostost, ima pravico zahtevati od družbenih sredstev odškodnino za škodo, ki mu je bila s tem storjena. Osnutek nadalje določa, da imajo občani pravico svobode gibanja ali nastanitve. Omejitev svobode gibanja in nastanitve je mogoče določiti z zakonom, vendar samo, če je to potrebno za zavarovanje kazenskega postopka, preprečitev širjenja nalezljivih bolezni, varstvo javnega reda ali obrambo države.

Osnutek ustave tudi določa, da je stanovanje nedotakljivo. Nihče ne sme proti volji posestnika stopiti v tuje stanovanje ali v druge prostore, niti jih preiskavati brez odločbe izdane na podlagi zakona. Pri preiskavi ima pravico biti navzoč tisti, čigar stanovanje ali prostori se preiskujejo. Preiskava stanovanja ali drugih prostorov se sme opraviti samo v navzočnosti dveh prič. Ob pogojih, ki jih določa zakon, sme uradna oseba brez odločbe pristojnega organa stopiti v tuje stanovanje ali v tuje prostore in brez navzočnosti prič opraviti preiskavo, če je to neogibno, da se prime storilec kaznivega dejanja ali zavarujejo dokazi v kazenskem postopku ali za varnost ljudi in premoženja. Kaznivo je protipravno vstopanje v tuje stanovanje in v tuje prostore ter njihovo preiskovanje. Osnutek ustave FSRJ tudi določa, da je tajnost pisem in drugih obveščevalnih sredstev neprekršljiva. Samo zvezni zakon lahko predpiše, da se sme na podlagi odločbe pristojnega organa odstopiti od načela neprekršljivosti tajnosti pisem in drugih obveščevalnih sredstev, če je to neogibno potrebno

POSVETOVANJE KULTURNO PROSVETNIH DELAVCEV OBČINE LENART

Kulturi in prosveti pripada jasno mesto v občinskem statutu

15. oktobra so se sestali kulturno-prosvetni delavci občine Lenart na razgovor, ki ga je sklical Občinski odbor SZDL.

Razgovora sta se udeležila tudi predsednik in tajnik Okrajnega sveta Svobod in prosvetnih društev. Uvodno besedo o aktualnih nalogah prosvetnih društev in občinskega sveta Svobod in prosvetnih društev je imel Branko Muršec, za tem pa se je razvila živahna razprava, v kateri je bilo iznešenih nekaj pametnih misli in predlogov. Predsednik Okrajnega sveta Svobod in prosvetnih društev tov. Štefanič je med drugim poudaril, da mora kultura in prosveta dobiti ustrezno mesto tudi v občinskem statutu in da je potrebno zagotoviti za ta namen znatno višja sredstva, kajti prav v zaostalejših področjih je potrebno ljudi vsestransko kulturno vzgajati, kar je pa nemogoče brez zadostnih sredstev. Izrazil je tudi prepričanje, da bo potrebno v statutu predvideti poseben svet za kulturo in prosveto in da le ta ne more biti združen s katerim koli drugim svetom pri občinski skupščini. Poleg tega je še menil, da bi moral občinski svet Svobod in prosvetnih društev delati v tesnem stiku s svetom za kulturo in prosveto. Na sestanku kulturno-prosvetnih delavcev občine Lenart je bila večina mnenja, da bi naj občinska skupščina določila s posebnim predpisom, koliko sredstev naj bi delovne organizacije in državljanji nasploh prispevali za kulturno-prosvetne namene. V tej

zvezi bi bilo morebiti dobro predvideti v občinskem statutu tudi kulturni sklad, v katerega naj bi se ta sredstva stekala. Na posvetovanju so sprejeli obširen program dela Občinskega sveta Svo-

bod in prosvetnih društev, njegovih komisij in prosvetnih društev. Za novega tajnika Občinskega sveta Svobod in prosvetnih društev je bil izvoljen tovariš Branko Muršec. -ec

Strogo Zaupno

Odgovor na sestavek:

ALI ZASLUŽI ZNAČKO VZORNEGA VOZNIKA?

V zadnji številki »Domačih novic« je bil objavljen sestavek pod gornjim naslovom. K članku pripominjamo naslednje:

Uredba o prometu na javnih cestah, člen 28 sicer pravi, da je vsak voznik dolžan po možnosti pomagati na cesti drugemu vozniku, ki zaradi okvare na vozilu ali zaradi drugih okoliščin ne more nadaljevati vožnje. V članku imenovani Vinko Čeh, voznik avtobusa na relaciji Maribor—Lenart se ni mogel ravnati po tem določilu, ker je kot voznik avtobusa vezan na vozni red in mora prispeti na končno postajo ob določeni uri. Iz teh razlogov tudi ni mogel ugoditi prošnji traktorista Senekar Karla. Tovariš Vinko Čeh je prejel plaketo »vzorni voznik«. To pla-

keto izda na predlog organizacije združenje šoferjev in avtomehanicov republiška komisija za varnost prometa, ki za 5 let nazaj preveri pogoje za upravičenost do prejema te značke. Tako je ista komisija dala tudi tovarišu Čehu plaketo vzornega voznika, ki si jo je tudi upravičeno zaslužil.

Združenje šoferjev in avtomehanicov
podružnica Lenart

DOPIŠUJTE
v »Domače
novice«

Oktober - mesec prometne varnosti

Avto-moto društvo in združenje šoferjev in avtomehanicov LRS — podružnica Lenart, sta priredila 21. oktobra propagandno vožnjo pod naslovom: »PO SLOVENSKIH GORICAH«. Namen te akcije je bil izboljšati disciplino in varnost na naših cestah. Akcija je bila prometno vzgojnega smisla za vse ljudi in je kar dobro uspela. Vožnje se je udeležilo kar lepo število članov obeh organizacij in tudi drugih s svojimi motornimi vozili, ki so s tem dokazali, da niso strah in trepet na naših cestah, ampak da spoštujejo vljudnost, tovarištvo in medsebojno razumevanje v cestnem prometu. Kolona motornih vozil, okrašenih z zastavicami in raznimi prometnimi gesli, je krenila iz Lenarta v Gradišče — Cerkvenjak — Benedikt — Voličino in preko Hrastovca v Jurovski dol ter v Zg. Ščavnico. V vseh večjih krajih se je ustavila in so se vozniki pogovarjali z ljudmi o raznih vprašanjih v cestnem prometu. 28. oktobra bodo člani obeh organizacij spet obiskali te kraje s kinoprojektorjem in predvajali več kratkih filmov o varnosti promet, da se bodo ljudje tako поблиže seznanili z varnostjo in nevarnostjo v cestnem prometu. Letošnji mesec prometne varnosti bo tako tudi v naši občini dosegel svoj namen.

Vinko Krambereger

STIČNE REPUBLIKE JUGOSLAVIJE

dolžnosti človeka in občana

za kazenski postopek. Vsakdo ima pravico do enakega varstva svojih pravic v postopku pred sodišči, upravnimi in drugimi organi, zavodi in organizacijami, ki odločajo o njih. Občanu je zajamčena pravica pritožbe zoper odločbe sodišč ter drugih organov, zavodov in organizacij s katerimi se odloča o kakšni njegovi pravici ali na zakonu temelječem interesu. Občan ima pravico zahtevati odškodnino za škodo, ki mu jo pri opravljanju službe ali kakšne druge dejavnosti državnega organa oziroma zavoda ali organizacije, ki opravlja službo javnega pomena, s svojim nezakonitim ali nepravilnim delom stori oseba ali organ, ki tako službo oziroma dejavnost opravlja. Škodo mora povrniti družbeno politična skupnost, zavod oziroma organizacija, v kateri se služba ali dejavnost opravlja. S tem pa ni prost odgovornosti po splošnih predpisih tisti, ki je škodo storil.

Osnutek določa, da je delavcem na načelu vzajemnosti zagotovljeno zavarovanje za bolezen, zmanjšanje ali izgubo delovne možnosti in za starost ter druge pravice iz socialnega zavarovanja.

Zavarovanje za bolezen, pravica do oskrbnine ob delavčevi smrti in druge pravice iz socialnega zavarovanja so ob pogojih, ki jih določa zakon, zagotovljene tudi članom delavčeve družine. Z zakonom se uvajajo zavarovanja za bolezen in druge pravice iz socialnega zavarovanja tudi za druge delovne ljudi. Sredstva in službo socialnega zavarovanja upravljajo zavarovanci neposredno in po svojih organih, ki jih sami volijo in odpoklicujejo. Vsakdo ima pravico do zdravstvenega varstva. Zakon določa v katerih primerih imajo občani, ki niso zavarovani, pravico do zdravstvenega varstva iz družbenih sredstev.

Osnutek nove ustave določa, da družbena skupnost daje posebno varstvo materi in otroku. Družbena skupnost zagotavlja vojnim invalidom usposobitev za delo, invalidske pravice in druge oblike varstva. Občanom, ki niso zmožni za delo in nimajo za preživljanje potrebnih sredstev, zagotavlja družbena skupnost socialno pomoč. V zvezi z zakonsko zvezo osnutek določa, da se le-ta sklepa veljavno s prosto privolitvijo tistih, ki jo sklepata, pred pristoj-

nim organom.

Starši imajo pravico in dolžnosti skrbeti za vzrejo in vzgojo svojih otrok. Nezakonski otroci imajo do staršev enake pravice in dolžnosti kot zakonski. Zajamčena je tudi pravica dedovanja. Nihče ne sme imeti na podlagi dedovanja v lasti več nepremičnin in delovnih sredstev, kot je to določeno v ustavi ali zakonu. Osnutek ustave tudi določa, da jugoslovanski državljan uživa v tujini varstvo federativne socialistične republike Jugoslavije. Jugoslovanskemu državljanu ne more biti vzeto državljanstvo, ne more biti odstranjen iz države in izročen drugi državi. Z zveznim zakonom se sme določiti, da jugoslovanski državljan zaradi odsotnosti lahko izgubi jugoslovansko državljanstvo, vendar samo, če ima drugo državljanstvo. Zajamčena je tudi pravica pribežališča tujim državljanom in osebam državljanstva, ki so preganjani zaradi svojega zavzemanja za demokratske nazore in gibanja za socialno in narodno osvoboditev, za svobodo in pravice človeške osebnosti ali za svobodo znanstvenega in umetniškega ustvarjanja.

V zvezi z razmerji med občani osnutek določa, da morajo le ta temeljiti na vzajemnem sodelovanju ter na spoštovanju osebnosti, pravic in dolžnosti človeka in občana. Dolžnost vsakega človeka, je, da priskoči na pomoč drugemu, ki je v nevarnosti in ga podpre. Opustitev te dolžnosti ima ob pogojih, ki jih določa zakon, za posledico kazensko odgovornost. Vsak občan je dolžan vestno opravljati javno ali drugo družbeno funkcijo, ki mu je zaupana in je zanjo osebno odgovoren. V zvezi z obrambo države določa osnutek, da je to pravica in dolžnost vsakega občana. Vsak občan je tudi dolžan ob enakih pogojih za vse prispevati za potrebe družbene skupnosti. Občani so dolžni držati se ustave in zakonov. S to ustavo zajamčenih svoboščin in pravic ni mogoče vzeti in tudi ne omejiti z nikakršnim predpisom. Občani uživajo sodno varstvo teh svoboščin in pravic. Samo z zakonom se lahko predpiše način uresničevanja posameznih v tej ustavi določenih svoboščin, pravic in dolžnosti, kadar je v ustavi sami tako določeno ali kadar je to za njihovo uresničevanje potrebno.

Kako bomo zatirali metljivost pri goveji živini

Foto: ING. ANTON GREIF

Metljivost pri goveji živini je v naših predelih živinorejcem prav dobro znana, posebno vsem onim, ki imajo travnike in pašnike na močvirnih področjih. Na vsakem govedu prav lahko ugotovimo, če je metljivo. Metljivo govedo je slabo, mršavo, dlaka je naježena. Takšno govedo veliko poje, a hrana le malo zaleže. Metljivo govedo povsem izgleda kot bolno, čeravno sama metljivost ni prav posebno nevarna bolezen.

Metljivost povzroča vsakemu živinorejcu in vsemu našemu narodnemu gospodarstvu ogromno škodo. Ugotovljeno je, da daje močno metljiva krava dnevno 1 do 2 litra mleka manj, kot bi ga dala, če bi bila zdrava. Metljivo govedo se slabo razvija in ne pridobiva na teži. Letno izgubi metljivo govedo na prirastku do 50 kg žive teže. Če je krava 2 ali več let močno metljiva, navadno postane jalova za 1 ali več let, lahko pa nastopi trajna jalovost. Močna metljivost je pri govedu mnogokrat tudi vzrok za druge bolezni, v mnogih primerih pa mora žival celo v zakol. Jetra metljivih goved so pri zaklanih živalih vedno neuporabna.

Če zberemo vso to škodo, ki jo

povzroča metljivost pri eni kravi, ugotovimo, da je letna škoda pri eni kravi 20.000 do 30.000 din, če pa prištejemo še jalovost in zakole v silo, je še mnogo večja.

Na področju občine Lenart povzroča metljivost posebno veliko škodo. Vsi travniki in pašniki ob Pesnici in vseh njenih pritokih so vlažni in zato je živina na tem področju stalno močno metljiva. Na tem področju je okrog 4700 glav goveje živine, ki je vsa močno metljiva. Metljiva pa je tudi goveja živina v višjih predelih, kjer imajo živinorejci svoje travnike in pašnike v nižini. Če računamo, da je pri metljivem govedu škoda letno samo na prirastku 10.000 din, je na področju občine Lenart letna škoda zaradi metljivosti 47.000.000 din. Mirno pa lahko trdimo in dokažemo, da je stvarna škoda znatno večja.

KAKO SE RAZVIJA METILJ

Metljivost pri govedu povzroča ploščat črv, ki ga imenujemo metilj. Ta živi v jetrih goveda, kjer s sesalkami srka sokove in razjeda živo tkivo. Metilj leže jajčeca, ki pridejo z blatom na

pašniku in po oklici metljivo govedo.

Iz jajčeca se razvije mala ličinka, ki si mora takoj poiskati malega blatnega polža, zarije se vanj in se v njem dalje razvija in azmnožuje. Ako ličinka ne najde polža, v nekaj dneh pogine. Mali blatni polž živi samo v močvirnih predelih, mlakah, v lenih vodah in vlažnih jarkih. Na suhem polž pogine v 10 do 30 dneh. Iz ene ličinke se v polžu razvije do 160 novih mladih ličink.

Na paši ob sončnem zahodu

(Foto E. Vogrin)

ALI JIH POZNATE?

Mery Jurhman

Redki so primeri, ko se lahko o kakšni osebi izrazimo posebno pohvalno. Brez pomisleka lahko to rečemo za Mery Jurhmanovo. Človek, ki jo pozna, bi se čudil njeni skromnosti, pa čeprav že od nekdanj velja za najvidnejšo kulturno prosvetno delavko v Lenartu. Vedro razpoloženje in izraziti temperament označujeta pristno Kranjico. Studirala je v Ljubljani in v Glasbeni matici absolvirala klavir. Precej je potovala po Sloveniji ter delovala kot učiteljica v Ljubljani, Ptuj, Ormožu, Kočevju in drugod. Sama pravi, da jo zlasti veliko spominov iz dramskega dela veže na Ptuj, kjer je mnogo nastopala na gledaliških deskah. Tu je tudi sama začela režirati, česar se je učila pri takrat zelo znanem mariborskem igralcu Valo Bratini. V mariborskem gledališču so jo kaj hitro angažirali, kar je zaslužila s kvalitetnim amaterskim igranjem. V Lenartu jo vidimo že tretjič. Prvič je bila tu nastavljena leta 1927, od koder je bila v prvem letu okupacije izgnana kot zavedna Slovenka v Avstrijo. Po osvoboditvi se je vrnila v Lenart, kjer je službovala nekaj časa. Za tem je odšla v Ormož ter nato v Ravne in se je povsod z velikim uspehom udeleževala v glasbi in v dramatik. Tretjič in zadnjič se je

Jurhmanova vrnila v Lenart 1950. leta. Vse od tedaj jo vidimo v Lenartu kot osrednjo osebnost glasbene in dramske dejavnosti. Med drugim je v Lenartu tudi vodila orkester. Marsikdo je bil njen dijak in ljudje iz vseh vetrov jo poznajo kot prijazno in dobrohotno žensko. Mery je še danes čila in se še vedno z vso vnemo ukvarja z dramatik, kjer dosega lepe uspehe. Upamo, da bomo videli na lenarškem odru še prenekatero delo v njeni režiji.

KAKO ZATIRAMO METILJAVOST

Ugotovili smo, da se metilj razvija le potom polža mlakarja. Ta živi le v močvirju in močvirnih pašnikih. Če bi ne bilo močvirja, bi ne bilo polža in bi ne bilo metilja. Če bi izsušili močvirna mesta na travnikih in pašnikih, bi ne bilo več metljivosti. Polža samega lahko uničujemo s kemičnimi sredstvi.

Če ne moremo uničiti polža, pa moramo uničiti metilja v govedu samem. Metilja v govedu uničujemo z različnimi zdravili. Kako zdravimo metljivo govedo in s katerimi zdravili, bomo pisali v naslednji številki.

METILJAVO GOVEDO MORAJO ZDRAVITI PRAV VSI ŽIVINOREJCI DOLOČENEGA OKOLIŠA

Poudarili smo, da metljivo govedo raznaša jajčeca v svoji okolici in tako širi metljivost. Če bi v neki vasi ne zdravil metljivega goveda le eden živinorejec, bo ta žival raznašala jajčeca po poteh in pašniku. Zato je nujno potrebno, da zatiramo

metljivost in zdravimo metljivo govedo organizirano in dosledno.

Veterinarska postaja v Lenartu in Skupna zavarovalnica v Mariboru sta uvideli ogromno škodo, ki jo povzroča metljivost na tem področju. Občinski ljudski odbor v Lenartu je zato sklenil, da bo s sodelovanjem vseh organizacij na terenu letošnje jesen izvedel obširno akcijo za zatiranje metljivosti na področju občine. Namen te velike akcije je v tem, da bodo prav vsi živinorejci podrobno poučeni o me-

ličinke zlezejo iz polža in setljivosti in da bodo letos in v prihodnosti prav vsi redno zdravili metljivo govedo. V mesecu novembru bodo na vaseh predavanja o metljivosti, v decembru, ko pride živina s paše, pa bomo začeli z zdravljenjem metljive goveje živine.

V naši prihodnji številki bomo podrobno poročali, kako bomo izvajali to veliko in koristno akcijo.

GRADISČE:

- 28. oktobra ob 15. in 19. uri »DEŽ, LJUBEZEN IN PESEM«, nemški barvni film
- 4. novembra ob 15. in 19. uri »NEDOČAKANA LJUBEZEN«, ameriški barvni film
- 11. novembra ob 15. in 19. uri »KOTA 905«, jugoslovanski vojni film

VOLICINA

- 28. oktobra ob 16. in 19. uri »POTEMNELI ANGEL«, ameriški film
- 4. novembra ob 15. in 18. uri »TABAREN«, francoski glasbeni film
- 11. novembra ob 15. in 18. uri »VELIKE VOJNE«, italijanski film